

This document has been provided by the International Center for Not-for-Profit Law (ICNL).

ICNL is the leading source for information on the legal environment for civil society and public participation. Since 1992, ICNL has served as a resource to civil society leaders, government officials, and the donor community in over 90 countries.

Visit ICNL's **Online Library** at
<http://www.icnl.org/knowledge/library/index.php>
for further resources and research from countries all over the world.

Disclaimers

Content. The information provided herein is for general informational and educational purposes only. It is not intended and should not be construed to constitute legal advice. The information contained herein may not be applicable in all situations and may not, after the date of its presentation, even reflect the most current authority. Nothing contained herein should be relied or acted upon without the benefit of legal advice based upon the particular facts and circumstances presented, and nothing herein should be construed otherwise.

Translations. Translations by ICNL of any materials into other languages are intended solely as a convenience. Translation accuracy is not guaranteed nor implied. If any questions arise related to the accuracy of a translation, please refer to the original language official version of the document. Any discrepancies or differences created in the translation are not binding and have no legal effect for compliance or enforcement purposes.

Warranty and Limitation of Liability. Although ICNL uses reasonable efforts to include accurate and up-to-date information herein, ICNL makes no warranties or representations of any kind as to its accuracy, currency or completeness. You agree that access to and use of this document and the content thereof is at your own risk. ICNL disclaims all warranties of any kind, express or implied. Neither ICNL nor any party involved in creating, producing or delivering this document shall be liable for any damages whatsoever arising out of access to, use of or inability to use this document, or any errors or omissions in the content thereof.

A kormányzat civil stratégiája

2003. április

BEVEZETŐ

A demokratikus koalíció, a nemzeti közép kormánya magáénak vallja a civil társadalom ideáját, miközben nem akarja azt kisajátítani. A kormány nem uralkodni, hanem szolgálni akar, amit csak a polgárokkal együtt, a civil társadalmat alkotó szervezetekkel partnerségben tehet. **A civil társadalom az egyik alap, melyre a kormány tevékenysége épül.**

A kormány elkötelezettsége a civil társadalom eszménye mellett egyszerre elvi és gyakorlati. **A kormány eltökélt szándéka, hogy a nemzetet az európai társadalomfejlődés útján tartsa,** mely történetileg az állampolgári szabadság, a civil egyesülések, az önszerveződés kiteljesedésének útja. A magyar nemzet büszke lehet arra, hogy a reformkor liberális gondolkodói, s később a modern magyar társadalomtudomány legnagyobbjai mindig is ezt az utat hirdették.

Magyarország civil társadalma

A civil társadalom kialakulása jelentős történeti előzményekre tekint vissza Magyarországon. A rendszerváltás a civil társadalom újjászületését és megerősödését hozta magával. A civil társadalom szerveződéseinek életritmusa nem követheti a választási ciklusokat. **A civil társadalom jelentősége éppen onnan való, hogy működése független a mindenkori kormánytól.** A demokratikus koalíció, a nemzeti közép kormánya minden erővel azon lesz, hogy szélesítse és erősítse a civil társadalmat, mely a valóban demokratikus társadalomszerveződés szilárd alapja.

Nincs demokrácia, nincs nemzeti összefogás társadalmi párbeszéd, működő érdekképviselési rendszer és erős civil társadalom nélkül. A jövő Magyarországa akkor kínálhat lakóinak biztonságot és jólétet, ha az állampolgárok számíthatnak érdekeik és törekvéseik szervezett képviselésére, ha a közélet együttműködésre és szolidaritásra épül. A képviselési demokrácia intézményrendszere mellett a kormányzat fontosnak tartja a közvetlen demokrácia érvényesülését, amelynek folyamatosan létező megtestesítői a civil szervezetek. A civil szektor olyan emberi értékek megtestesítője, mint a függetlenség, az egyéni kezdeményezés, a pluralizmus és a szolidaritás.

A civil szervezetek működését olyan kormánypolitika szolgálja, amelyik **nélkülözhetetlennek tartja a kormányzati és helyi hatalom feletti civil ellenőrzést,** az állami-önkormányzati, a piaci és civil szervezetek közötti munkamegosztást és együttműködést. Tiszteletben tartja a szervezetek függetlenségét, bővíti forrásait, támogatásukat nem rendeli alá pártpolitikai szempontoknak. Felismeri, hogy az állami funkciók gyakorlásának hatékonyságát javítja a közfeladatok ellátásának – egészben vagy részeiben történő – társadalmasítása, az állami szervek és intézmények együttműködése a civil szektorral.

A rendszerváltás óta eltelt idő szükségképpen kevés volt ahhoz, hogy a civil társadalom fejlődésével elégedettek lehessünk. **A Kormány ezért arra törekszik, hogy az elért eredmények megőrzése, a civil társadalom már kiépült szerkezeteinek megtartása és megerősítése mellett tovább épüljön a polgári demokrácia eszményét megtestesítő társadalom.** A Kormánytól természetesen távol áll a közvetlen beavatkozás, a paternalisztikus gyámkodás, ezért azt várja, hogy az állampolgárok teremtsék meg és fejlesszék tovább a polgárok társadalmát, önmagukért és társaikért. Magyarország csak így lehet mindenkié.

A Kormány – alkotmányos kötelezettségeinek megfelelően – felelősséget érez a határon túli magyar civil társadalomért és támogatja azt. Elősegíti az anyaországi és a határon túli magyar civil szektor együttműködését, a kapcsolatok fejlődését. A határon túli magyar civil szektor erősödése a magyarság szülőföldön való megmaradásának, nemzeti identitásának egyik alapfeltétele.

I. A MAGYARORSZÁGI CIVIL SZEKTOR JELLEMZŐI

Hazánkban mára elfogadott paradigmává vált az, hogy a piacgazdaságra és a demokráciára épülő társadalmakban törvényszerűen jön létre a három szektor: **a piaci, az állami (önkormányzati) és a civil szektor.**

Kialakulóban van a három szektor közötti munkamegosztás és együttműködés, ugyanakkor a folyamatban egyidejűleg jelen van az eredmények mellett az esetlegesség, a szabályozatlanság (vagy éppen az erős túlszabályozottság) és a bizonytalanság is.

Tapasztalható fogalmi tisztázatlanság: a civil társadalom szélesebb, mint a formalizált civil szervezetek összessége, hiszen magában foglalja az informális közösségeket és egyéni kezdeményezéseket is. **A nemzetközi szakirodalom pontosan definiálja azokat az ismérveket, amelyek a civil szervezeteket jellemzik: intézményesültség, belső szervezeti struktúra, kormánytól való függetlenség, saját képviselő, önkormányzatiság, profitelosztás tilalma, önkéntesség. A direkt politikai és vallási tevékenységre létrehozott szervezeteket nem tekintik a klasszikus civil szervezetek közé tartozóknak. Ezen ismérveket a hazai szakirodalom is megerősíti.**

Magyarországon ma a hatályos jogszabályok szerint **mintegy 60 ezer**, a fenti ismérveknek többnyire megfelelő különböző típusú **nonprofit szervezetet tartanak nyilván** a bíróságok, és közülük a KSH mintegy 47 ezret tekint működőnek. A félszázazres nagyságrend jelzi, hogy a rendszerváltás óta eltelt időszakban elsősorban a mennyiségi fejlődés volt a jellemző, amely mindenekelőtt a 90-es évek első felében volt robbanásszerű.

A nagyszámú civil közösség egyre inkább keretet biztosít a társadalmi önszerveződésnek, megjelentek az autonómia, az önkéntesség, az öntevékenység, az adományozás klasszikus jegyei, polgárok tízezreinek nyújtva színteret egyéniségük kiteljesedéséhez.

Megkezdődött a közszolgáltatások többszektorúvá válása, mindenekelőtt az oktatás, a kultúra, az egészségügyi és szociális ellátás területén nyújtanak alternatívát vagy többletlehetőségeket a civil szervezetek. A civilek kreativitása, empátiaképessége kitapinthatóvá vált a társadalmi lét periferiájára szorultakkal való foglalkozásban. **Egy évtized alatt kifejlődött a magyar civil szektor**, amely rendkívül tagolt és sokszínű. Megtalálhatóak:

- az öntevékeny;
- a szolgáltató, adománygyűjtő és adományosztó;
- az érdekképviselői szervezetek;

illetve ezek szövetségei és ernyőszervezetei.

Az előzőekben bemutatott pozitív tendenciákkal együtt is a szektor **több feszültséggel küzd:**

- **Lezajlott egy erős differenciálódás.** Számbeli többségben vannak a klasszikus szervezetek (magánalapítványok, egyesületek, társadalmi szervezetek), amelyek túlnyomó többsége gazdaságilag gyenge és törékeny. A szektor 5,4 %-át kitevő közalapítványok, köztestületek és közhasznú társaságok ugyanakkor az összbevétel 40 %-ával rendelkeztek 2000-ben, illetve fővárosi székhelyű szervezetek kapták a

bevételek 63 %-át. Kialakult egy szűk professzionalizálódott, zömmel költségvetési forrásokból gazdálkodó, az államhoz, illetve az önkormányzatokhoz erősen kötődő szervezeti kör.

- A 2001-2002. évi költségvetési törvény 47 rovatban közel 150 milliárd forint, a civil szervezetek által elérhető forrást nevesít minden rendező elv és átláthatóság nélkül. **A nyilvánosság korlátozottsága** miatt a civil szervezetek nagy része nem is tud ezen források elérhetőségéről, nincs tájékoztatás ezek felhasználásáról.
- Összességében a szektor bevételein belül a költségvetési források aránya 2000-ben 28,4 % volt (2002-ben valószínűleg eléri a 30 %-ot), és ez a korábbi évekhez képest ugyan emelkedő, de még mindig elmarad az európai uniós országoktól (40-60 %). **A magyar civil szektor az állam és az önkormányzatok által alulfinanszírozott, illetve a költségvetési források eloszlása egyenetlen.**
- A rendszerváltás óta eltelt években – eltérő intenzitással - a civil szektorban is érvényesült az “állami dominancia” elve, amely **felerősítette a megosztottságot, a szolidaritás hiányát** és a paternalisztikus várakozásokat. A politikai függőség érzete az elmúlt négy évben különösen kitapinthatóvá vált.
- A szervezetek státus-szabályainak kialakítása óta **megérett az idő a gazdálkodási jogszabályok differenciálására.** Ma majdnem ugyanazon nyilvántartási, adatszolgáltatási, bevallási kötelezettségek vonatkoznak a százezer és a százmillió forintos bevétellel gazdálkodó szervezetre.
- **A szektor megosztott, az együttműködés helyett inkább a rivalizálás dominál.** Nem alakult ki az egységes képviseleti modell, néhány ernyőszervezet működik, némely pedig igyekszik önmagát a civil társadalom egyedüli, legitim képviselőjeként feltüntetni.

A szektor objektív fejlődése, a felhalmozódott tapasztalatok, a társadalomban lévő demokratizálódási igény és a közjó akarása, valamint a politikai környezet változása lehetőséget teremtenek arra, hogy **a következő évek a magyarországi civil szervezetek minőségi változásának időszaka legyenek.** Ehhez egyik szükséges feltétel **a tudatos kormányzati civil stratégia,** amely egyidejűleg **toleráns és önkorlátozó** is.

II.A KORMÁNYZAT CIVIL STRATÉGIÁJÁNAK ALAPELVEI

A kormányzati civil stratégia alapelvének kulcsmondata a kormányprogram II. fejezetének az állam feladataival foglalkozó "A" bekezdés 4. pontjának címe: **"Autonóm civil társadalmat partnernek tekintő állam"**. Ebből fakadóan a kormány:

- **felismeri és elismeri** a civil szervezetek jelentőségét **a társadalmi demokratizmus kiteljesedésében, a polgári szabadságjogok és a személyiség megvalósításában;**
- **tiszteletben tartja** a civil szerveződések függetlenségét, **természetesnek tartja és igényli a civil társadalom kontrollját;**
- meg kívánja szüntetni **a civil szerveződések** politikai függőségét;
- **úgy tekint a civil szervezetekre, mint** az Európai Unióhoz történő csatlakozás során **a kultúrák, a polgárok, az egyéni sorsok csatlakozásának fontos színterére;**
- nélkülözhetetlennek tartja **a civil szervezetek tevékenységét az önkéntesség, az öntevékenység,** az önszerveződés és a társadalmi szolidaritás országformáló erejében, a mindennapok sokszínűségének megteremtésében;
- **a társadalmi párbeszéd és érdekegyeztetés** szerves részének tekinti a civil szervezeteket és azok által legitimált képviselőket;
- a civil szervezetek működési és érdekérvényesítési pozícióinak elősegítése érdekében **támogatni kívánja** a civil szervezetek **regionális** koordinációjának létrejöttét.
- **a nyitott jogalkotás szellemében** biztosítja a civil szervezetek részvételének lehetőségét a jogszabályok előkészítésében, véleményezésében;
- biztosítja a civil szervezetek működésének **jogszabályi feltételrendszerét;**
- **közreműködik** a civil szervezetek tevékenységéhez és működéséhez elengedhetetlen **pénzügyi források megteremtésében;**
- épít a civil szervezetekre a közszolgáltatások teljesítésében, **a szektorsemlegesség elve** alapján kész az egészségügy, az oktatás, a szociális ellátás, a kultúra, a környezet- és természetvédelem stb. területén a minél szélesebb munkamegosztásra;
- **a tudás alapú társadalom** és az informatikai társadalom kiépítésének szerves résztvevőjeként számít a civil szervezetekre;
- megteremti a jogszabályi feltételeit a civil szervezetek bekapcsolódásának **a területfejlesztés és a regionalitás** folyamataiba;
- épít a civil szervezetek tevékenységére **az érdekvédelem** különböző területeinek ellátásában (pl. fogyasztó-, környezet- és természetvédelem, emberi, kisebbségi, betegjogok stb.);
- elősegíti a hazai civil szervezetek európai, nemzetközi civil hálózatokhoz történő csatlakozását, **a "civil diplomácia"** kibontakozását;

- kész **az egyenrangú partneri kapcsolatokra** a szektor által delegált, választott legitim képviselőkkel;
- elősegíti a civil szektort értékelő **koherens közpolitikai szemlélet** kialakulását, megerősödését;
- **elvárja** a közigazgatás valamennyi szervezetétől a felsorolt elvekkel történő azonosulást, és szemléletével, intézkedéseivel **követendő példát** mutat az önkormányzatoknak.
- **elvárja** a minisztériumoktól és országos hatáskörű szervektől, hogy a Kormány civil stratégiája szellemében **határozzák meg saját feladataikat** e téren, és azokat a partner civil szervezetekkel egyeztetve alakítsák ki saját **ágazati civil stratégiájukat**.

III.A KORMÁNYZAT CIVIL STRATÉGIÁJÁNAK ELEMEI

1. A kormány **átláthatóvá, konzisztenssé és egyszerűbbé** teszi a civil szervezetek működését, gazdálkodását meghatározó jogszabályokat, és ennek érdekében gondoskodik a szükséges törvényjavaslatoknak az Országgyűléshez történő benyújtásáról.
 - Szükséges a civil szervezetek létrejöttét és működését szabályozó **státusztörvények** (egyesületi jogról szóló törvény, Polgári Törvénykönyv) **módosítása**, a megváltozott körülményekhez történő igazítása. Meg kell vizsgálni a civil szektort átfogó törvény kezdeményezésének szükségességét és lehetőségét.
 - Öt év tapasztalatainak birtokában elemezni kell **a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény hatályosulását**, és el kell végezni annak felülvizsgálatát, valamint a belső jogharmonizációt.
 - Meg kell vizsgálni a társadalmi szervezetek **állami ingatlanjuttatásának** hasznosulását.
 - Az államháztartás rendjéről szóló törvényben és kormányrendeletekben pontosítani szükséges a közhasznú szervezetekhez történő **feladat-kihelyezés, a közfeladat ellátásában történő együttműködés** eljárási és pénzügyi szabályait.
 - Át kell tekinteni az úgynevezett **“1 %-os” törvényt** (1996. évi CXXVI. tv.) Különösen meg kell fontolni:
 - a kedvezményezettek körének “civilizálását” (jelenleg ugyanis alapprogramok, költségvetési intézmények és egyéb szervezetek is lehetnek kedvezményezettek);
 - meg kell teremteni annak a feltételét, hogy az adózók által nem rendelkezett 1 % is a civil szektor érdekeit szolgálja.
 - A számviteli szabályok felülvizsgálata mellett szükséges **a működési és gazdálkodási jogszabályok bevételi nagyságrend szerinti differenciálása**, hiszen a nonprofit szervezetek közel felének (48,5 %) bevétele nem éri el az évi 500 ezer forintot. A számviteli törvény szerinti egyéb szervezeteknél évi 50 millió forint bevétel alatt továbbra is lehetséges az egyszeres könyvvitel választása.
2. **A kormány érzékelhetően növeli a civil szervezetek részére biztosított források nagyságrendjét**, és ennek érdekében gondoskodik a szükséges törvényjavaslatoknak az Országgyűléshez történő benyújtásáról. Cél, hogy a kormányzati ciklus végére a szektor összbevételén belül a költségvetési eredetű bevétel elérje az európai uniós országok alsó határát, a 40 %-ot! Ezzel egyidejűleg a kormányzat biztosítja és számon kéri a közpénzek pályázhatóságának, odaítélésének és felhasználásának nyilvánosságát:
 - **A költségvetési eredetű pályázati forrásokhoz történő hozzájutás mellett egyre inkább növelni kell a normatív támogatásokat**, és csökkenteni szükséges az egyéni elbírálású döntéseket. Ennek objektív alapja a közfeladatok ellátása szektorsemlegességének megvalósítása.
 - **A közfeladatok átvállalásával**, kihelyezésével párhuzamosan biztosítani szükséges az ezzel járó források átadását is.

- Tételesen szükséges elvégezni **az éves költségvetési törvényben nevesített támogatások felülvizsgálatát, ki kell alakítani a követhető rendező elvet.**
 - Meg kell követelni a kizárólag állami (költségvetési) alapítású alapítványok **közalapítvánnyá történő átalakulását,** és ettől kell függővé tenni a további finanszírozást.
 - A kormány törvényjavaslatot nyújt be **a Nemzeti Civil Alapprogram létrehozására.** Az alapprogram forrását képezi az adózók által nem rendelkezett Szja 1 % és más bevételek. A Nemzeti Civil Alapprogramból támogatások odaítélését végző testületekben többséget kell biztosítani a civil szektor képviselőinek. A Nemzeti Civil Alapprogram létrehozása nem jár együtt más civil források csökkentésével.
 - Külön problémát jelent a feladat-átvállalásokhoz nem jutó, a programfinanszírozást biztosító pályázatokon esélytelen, többnyire egy-egy kisközösségnek fontos, (de a civil lét tekintetében rendkívül hasznos) **kis szervezetek működési támogatása.** A Nemzeti Civil Alapprogram (és az ehhez hasonló számos helyi alap) erre is megoldást jelent.
 - Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a civil szervezetek vállalkozási eredményük cél szerinti tevékenységre történő visszaforgatása esetén **mentesüljenek a visszaforgatott hányadot terhelő társasági adó megfizetésének kötelezettsége alól.**
3. A civil szervezetek részesei és aktív közreműködői lesznek az ország jövőjét meghatározó stratégiai kérdések eldöntésének. A kormányzati ciklus kiemelkedően legfontosabb sorskérdése **Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz.** Az ország csatlakozása a magyar civil szektor integrációját is jelenti, amelynek során minden egyes állampolgár és minden egyes civil szerveződés is illeszkedik az európai dimenziókba. A szektor szervezetei különösen sokat tehetnek az uniós ismeretek lakosságnak szóló interpretálásában. E területen különösen fontos:
- az Unióban működő politikák integrálásának hatásai a gazdaságra;
 - az áru, a szolgáltatás, a személyek szabadsága és a tőke szabad mozgása a civil szektor szempontjából;
 - a nemzetközi fejlesztési és segélyszervezetekkel való kapcsolatfelvétel, és a civil szervezetek számára igényelhető sokszínű uniós támogatások;
 - a kormányzat segítsége az uniós források civil szervezetek számára történő hatékony eléréséhez;
 - az Európai Unió állásfoglalásainak és iránymutatásainak beépítése a magyar jogszabályokba;
 - a nemzeti érdekek és az európaiság egyidejű megjelenítése.

A szektor függetlenségének biztosítása, a civil szervezeteknek átadott források és támogatások átláthatósága, a civil szolgáltatások professzionalizmusa egyformán fontos uniós elvárások. A kormány a jogszabályalkotás és a szektorral történő együttműködése során érvényesíti ezeket a normákat.

1. A központi költségvetés forrásaiból pályázati támogatást elnyerő civil szervezetek **egységes nyilvántartása** lehetőséget teremthet a párhuzamos finanszírozások kizárására, illetve a társfinanszírozási rendszer fejlesztésére és nyomon követésére, a finanszírozási mechanizmus aránytalanságainak, hiányainak, területi következetlenségeinek, ágazati eltéréseinek feltárására. Távlati cél a köztartozások nyilvántartásának egyszerűbbé tétele, a támogathatósági igazolások bürokratizmusának csökkentése.
2. A szektor komoly **erőforrása lehet a magánadományozás és az önkéntesség**. A magánszemélyek ma a hatályos Szja törvény szerint készpénztámogatásuk 30 %-át igényelhetik vissza az adójukból, a közhasznú szervezetek esetében maximum 50 ezer, a kiemelkedően közhasznú szervezetek esetében maximum 100 ezer forint határig. Ezek a tételek nem ösztönzők. A magánszemély sem dologi adománya, sem önkéntes munkavégzése után nem juthat kedvezményhez. Stratégiai cél, hogy a magánszemélyek növekvő mértékben járuljanak hozzá a civil szervezetek forrásaihoz, ezért a következőket szükséges mérlegelni:
 - az Szja szerint adózó támogató adományának növekvő részével csökkenthesse adóját;
 - az önkéntes munka nagyobb társadalmi megbecsülését, az önkéntes munkát ösztönző törvényi rendelkezések meghozatalát.
3. A kormányzati stratégia fontos eleme, hogy **a szektor** feltételrendszerét kialakító, annak **érdekeit szolgáló jogszabályok, intézkedések a civil szervezetek közreműködésével és javaslataival készüljenek el**. Mind kormányzati, mind szakminisztériumi szinten szükséges megteremteni azokat az együttműködési mechanizmusokat és kommunikációs csatornákat, amelyek az interaktív kapcsolattartást biztosítják. Empátiával és toleranciával kell fogadni a sokszínű, gyakran egymásnak ellentmondó, egymással rivalizáló véleményeket. A civil szektor feltételrendszerének nagyon fontos eleme az a megértő attitűd, amellyel a kormányzat és a kormányzati szervek képviselői viseltetnek az államigazgatásban gyakran járatlan civilek iránt. Ezt elősegítendő a közigazgatási szakvizsga, illetve a szakmai képzések részévé kell tenni a civil szektorral és a nonprofit szervezetekkel kapcsolatos ismereteket.
4. Miután a civil szervezetek – eltérő nagyságrendben ugyan – az élet minden területén jelen vannak (oktatás, kultúra, egészségügyi és szociális ellátás, környezet- és természetvédelem, közbiztonság, sport, településfejlesztés, fogyasztóvédelem, emberi jogok védelme stb.), a szektort érintő jogszabályokon kívül természetes módon kapcsolódnak **a nyitott jogalkotás** teljes folyamatába. A módosításra kerülő jogalkotási törvény külön fejezetben foglalkozzon a civil szervezetek lehetőségeivel.
5. A magyarországi civil szektor 2000-ben 62,5 ezer munkaviszonyban állót foglalkoztatott, és a közreműködő önkéntesek száma meghaladta a 400 ezer főt. Mind a foglalkoztatottak, mind az önkéntesek száma – a közfeladatok tudatos áthelyezése és átvállalása következtében is – törvényszerűen növekszik a jövőben, és ez a munkahelyek teremtésének új színtere is lehet. **A humán erőforrás fejlesztése a civil szektorban is követelmény**. A felsőoktatásban és a szakképzésben egyaránt lehetséges és szükséges a civil társadalmi és nonprofit szakmai ismeretek oktatása akkreditált, illetve OKJ-s képzési

keretek között. A szektor iránt érdeklődő jövőbeni diplomások részére célszerű az ösztöndíjak és külföldi tanulmányutak lehetőségének bővítése, ugyanakkor nem lehet stratégiai cél önálló nonprofit szakok indítása.

6. **A kormányzati informatika érdemi és sokoldalú felhasználói, az információs társadalom kialakításában a kormányzat komoly partnerei lehetnek a civil szervezetek.** A Teleházak, a Civil Szolgáltató Központok, a civil informatikai kezdeményezések a helyi civil közösségek legfontosabb információs bázisai, amelyek az interaktív információcsere, az elektronikus ügyintézés megteremtői és folytatói is lehetnek. E tevékenységre alkalmasak a közművelődés intézményei, valamint a vállalkozási formában működő informatikai bázisok is. A kormányzat stratégiai célja és elemi érdeke is ezen szervezetek helyzetbe hozása, az objektív feltételek kialakításában való közreműködés.
7. A kormány időszerűnek és fontosnak tartja, hogy a megyeszékhelyek után a fővárosban is létrejöjjön **a Budapesti Régió Civil Szolgáltató Központja**. Ezt kész – az autonómia tiszteletben tartása mellett – anyagi eszközökkel is támogatni, együttműködve a fővárosi önkormányzattal.
8. A kormány a társadalomban – így a civil szektorban is – lezajló folyamatok valós értékelésekor nem nélkülözheti **a statisztikai adatszolgáltatást és a kutatásokat**, beleértve a közzétételt és a hozzáférést. A szektor általános tendenciáinak érzékelésén túl különösen fontos azon specifikus kutatások ösztönzése és támogatása, amelyek a közszolgáltatások átvételének hatását, az uniós csatlakozás következményeit, az önkéntességet, a társadalom demokratizálódását – és ezekben a civil szerepvállalást elemzik.
9. A kormány és a civil szektor közötti partneri viszony szükségessé teszi **a szektor legitim képviseletét, amelynek kialakítása a civil társadalom belügye**. A kormányzat alapvető stratégiai érdeke az, hogy ennek autonóm kialakításához megadja az igényelt támogatást. Az eddigi sikertelen próbálkozások, a jelen helyzetben zajló szenvedélyes viták nagyfokú tapintatot és önkorlátozást igényelnek, ugyanakkor a legitim civil képviselet megoldatlansága vagy hosszadalmas elhúzódása a szektornak sem érdeke. **E civil érdekképviselet jogosítványai lehetnek:**
 - részvétel a szektorális jogszabályok előkészítésében;
 - az éves költségvetési törvényekben a civil szektorhoz kapcsolódó fejezetek véleményezése;
 - a szektorális szintű érdekek megjelenítése a társadalmi párbeszéd kormányzati szintű testületei előtt, a különböző érdekérvényesítési eljárásokban és folyamatokban;
 - az állami tevékenységek továbbfejlesztésének kezdeményezése;
 - minden olyan érdekképviseleti funkció gyakorlása, amelyet az érdekképviselet szükségesnek tart.

10. A kormány és a majdani civil képviselő a szektor szakértőinek bevonásával **megvizsgálja egy civil köztisztviselő** létrehozásának **társadalmi szükségességét és törvényi feltételeit**. E köztisztviselő feladatai lehetnek többek között:

- közreműködik a civil szervezetek nyilvántartásában;
- véleményt nyilvánít a közhasznú jogállás elbírálásában;
- ellátja az ezzel kapcsolatos felügyeletet;
- gyűjti, nyilvántartja a közhasznúsági jelentéseket és az 1 % felhasználásáról szóló beszámolókat;
- megkeresésre szakkérdésekben közreműködik a nyilvántartási és törlési eljárás, valamint a törvényességi felügyeleti, számvetőségi, adóhatósági, közigazgatási eljárás során;
- kiadja a Köztámogatási Értesítőt;
- szakértői tevékenységet lát el civil szakmai kérdésekben;
- megkeresésre jogi információs tevékenységet, jogigazolást, jogvitát megelőző döntőbírói funkciót lát el;
- szolgáltatásokat (információ, pályázatok, jogi és pénzügyi tanácsadás, képzés stb.) nyújt a civil szervezeteknek.

11. A társadalmi párbeszéd célzottabbá tétele érdekében – mindaddig, míg más formák ezt a feladatot nem képesek megvalósítani – a Kormány biztosítja annak lehetőségét, hogy a civil társadalom meghatározó szereplői önkéntes bejelentkezés alapján párbeszédet folytassanak a kormány képviselőivel a kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdésekben. Várja mindazon civil szereplők jelentkezését, akik készek a társadalomban zajló folyamatok megjelenítésére, az esetlegesen felmerülő problémák bemutatására és közös eszközökkel való kezelésére.

A Kormány vállalja, hogy – a civil szervezetek által előzetesen felvetett témaköröknek megfelelően – az egyeztetésre kompetens kormányzati szereplőket jelöl ki, a felvetett problémákat érdemben vizsgálja, e tárgyalásokat rendszeressé és nyilvánossá teszi.